

ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА

от 12 декември 1991 година

за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници

(91/676/ЕИО)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ,

като взе предвид Договора за създаването на Европейската икономическа общност, и в частност член 130 У,

като взе предвид предложението на Комисията ⁽¹⁾,

като взе предвид становището на Европейския парламент ⁽²⁾,

като взе предвид становището на Икономическия и социален комитет ⁽³⁾,

като има предвид, че съдържанието на нитрати във водата в някои райони на държавите-членки се повишава и достига вече повишено ниво спрямо нормите, определени с Директива 75/440/ЕИО на Съвета от 16 юни 1975 г за изискваното качество на повърхностите води, предназначени за производство на води за хранителни нужди в държавите-членки ⁽⁴⁾, изменена и допълнена с Директива 79/869/ЕИО ⁽⁵⁾ и Директива 80/778/ЕИО на Съвета от 15 юли 1980 г. за качеството на водите, предназначени за консумация от човека ⁽⁶⁾, изменена и допълнена с Акта за присъединяване от 1985 година;

като има предвид, че Четвъртата програма за действие на Европейските общности в областта на околната среда ⁽⁷⁾ посочва, че Комисията има намерението да представи предложение за директива за борба срещу замърсяването на водите в резултат от разпръскването или изхвърлянето на животински изпражнения и от прекомерната употреба на торове, както и нейното намаляване;

⁽¹⁾ ОВ № С 54, 3.03.1989 г., с.4 и ОВ № С 51, 2.03.1990 г., с. 12.

⁽²⁾ ОВ № С 158, 26.06.1989 г., с. 487.

⁽³⁾ ОВ № С 159, 26.06.1989 г., с. 1.

⁽⁴⁾ ОВ № L 194, 25.07.1975 г., с. 26.

⁽⁵⁾ ОВ № L 271, 29.10.1979 г., с. 44.

⁽⁶⁾ ОВ № L 229, 30.08.1980 г., с.11.

⁽⁷⁾ ОВ № С 328, 7. 12.1987 г., с.1.

като има предвид, че Комисията е посочила в "Зелената книга", озаглавена "Перспективи на общата селскостопанска политика", определяща реформата на общата селскостопанска политика, че употребата на животински и изкуствени торове, съдържащи азот е необходима за земеделието на Общността, но че прекомерната употреба на изкуствени торове представлява опасност за околната среда; като има предвид, че е необходимо да се вземат съвместни мерки за разрешаване на проблемите, произтичащи от интензивното отглеждане на добитък и че селскостопанската политика трябва да обърне повече внимание на политиката за околната среда;

като има предвид, че резолюцията на Съвета от 28 юни 1988 г. за защитата на Северно море и други води на Общността ⁽⁸⁾ приканва Комисията да направи предложения за общностни мерки;

като има предвид, че нитратите от селскостопански произход са основната причина за замърсяването от различни източници, което вреди на водите в Общността;

като има предвид, че поради това е необходимо, за да се опазва здравето на човека, живите ресурси и водните екосистеми и за да се гарантират други видове законна употреба на водите, да се намали прякото или непрякото замърсяване на водите с нитрати от селскостопански източници и да се спре разпространението им; като има предвид, че в тази връзка е необходимо да се вземат мерки относно складирането и разпръскването върху почвите на азотни съединения и относно някои практики за обработване на земите;

като има предвид, че замърсяването на водите с нитрати в една държава-членка може да замърси водите на други държави-членки и че поради това е необходимо действие на общностно равнище в съответствие с член 130 Т;

като има предвид, че държавите-членки, като насърчават добрите земеделски практики, могат да осигурят в бъдеще определено равнище на опазване на всички води от замърсяване;

като има предвид, че следва да се предвиди специална защита на някои зони, чиито вливащи се басейни захранват води, които могат да бъдат замърсени от азотни съединения;

като има предвид, че е необходимо държавите-членки да определят уязвимите зони, да създадат и да прилагат програми за действие, чиято цел е да се намали замърсяването на водите в тези зони с азотни съединения;

⁽⁸⁾ ОВ № С 209, 9.08.1988 г., с. 3.

като има предвид, че такива програми трябва да съдържат мерки, чиято цел е да се ограничи разпръскването на всякакви торове, съдържащи азот, върху почвите и, в частност, да се определят специални граници при разпръскването на изтичащи животновъдни води;

като има предвид, че е необходимо, с оглед осигуряване на ефективност на действията, да се наблюдава качеството на водите и да се прилагат съответни методи за дозиране на азотните съединения;

като има предвид, че е установено, че хидрогеоложките условия в някои държави-членки са такива, че ще са необходими много години, докато тези защитни мерки/за опазване доведат до подобряване на качеството на водите;

като има предвид, че е необходимо да се създаде комитет, който да подпомага Комисията в прилагането на настоящата директива и нейното привеждане в съответствие с научнотехническия прогрес;

като има предвид, че държавите-членки трябва да изготвят и да представят на Комисията доклади за прилагането на настоящата директива;

като има предвид, че Комисията трябва редовно да се отчита за прилагането на настоящата директива от държавите-членки,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Настоящата директива има за цел:

- да намали замърсяването на водите, предизвикано или породено от нитрати от селскостопански източници,
- да предотврати всяко ново замърсяване от този вид.

Член 2

За целите на настоящата директива:

- а) "подпочвени води" са всички води, намиращи се под повърхността на земята в зоната на сатурация и които са в контакт с почвата или с подземната повърхност;
- б) "сладки води" са води, които в естествен вид имат слабо съдържание на соли и могат да бъдат събирани и преработвани с оглед производството на питейна вода;
- в) "азотно съединение" е всяко вещество, съдържащо азот, с изключение на газообразния молекулярен азот;
- д) "животни" са всички животни, които се отглеждат за стопански цели или за търговски цели;
- е) "подобряващо почвата вещество" е всяко вещество, съдържащо едно или повече азотни съединения, разпръснато по почвата, с цел да подобри растежа на растенията, включително животинските отпадъци, остатъците от рибовъдните стопанства и пречистващата се тиня;
- ж) "изкуствен тор" е всяко подобряващо вещество, произведено по промишлен път;
- з) "животински отпадъци" са животинските изпражнения или смес от плевна и животински изпражнения, дори ако те са претърпели обработка;
- и) "разпръскване" е полагането върху земята на вещества чрез изхвърляне на повърхността на почвата, впръскване, заравяне или смесване с повърхностните слоеве на почвата;
- й) "еутрофизация" е обогатяване на водата с азотни съединения, предизвикващи преждевременно развитие на водорасли и висши видове растения, което нарушава равновесието на съществуващите във водата организми и води до влошаване качеството на въпросната вода;
- к) "замърсяване" е изхвърлянето на азотни съединения от селскостопански източници във водната среда, пряко или непряко, което води до последици, представляващи заплаха за здравето на човека, вреди на живите ресурси и на водната екологична система, руши съоръженията или възпрепятства други видове законна употреба на водите;
- л) "уязвима зона" са земите, посочени в съответствие с член 3, параграф 2.

Член 3

1. Замярсените води и тези, които могат да бъдат замярсени, ако не се вземат предвидените по член 5 мерки, се определят от държавите-членки в съответствие с критериите, посочени в Приложение I.
2. В срок от две години, считано от съобщаването на настоящата директива, държавите-членки посочват за уязвими зони всички известни на територията им зони, които хранват водите, определени съгласно параграф 1, и които допринасят за замярсяването. Те съобщават това първоначално посочване на Комисията в срок от шест месеца.
3. Когато води, определени от държава-членка в съответствие с параграф 1, се замярсяват от пряко или непряко дрениращите се води на друга държава-членка, държавата-членка, чиито води се замярсяват, може да съобщи за това на другата държава-членка, както и на Комисията.

Заинтересованите държави-членки пристъпват, в зависимост от случая, заедно с Комисията, към необходимите съгласувани действия за установяване на съответните източници и за вземане на мерки по отношение на замярсените води с оглед да се спазва настоящата директива.

4. Държавите-членки преразглеждат и, при необходимост, редактират или допълват своевременно, или най-малко на всеки четири години списъка с посочените уязвими зони с оглед да се отчитат промените и непредвидените фактори в момента на предходното определяне. Те съобщават на Комисията в срок от шест месеца всяка редакция или допълнение в списъка на посочените факти.
5. Държавите-членки са освободени от задължението да посочват специални уязвими зони, когато създават или прилагат по цялата си национална територия програмите за действие, визирани в член 5, в съответствие с настоящата директива.

Член 4

1. С оглед да се осигури за всички води определено ниво на обща защита от замярсяване, държавите-членки следва, в срок до две години, считано от съобщаването на настоящата директива:
 - а) да съставят кодекс или кодекси за добрата селскостопански практика, които да се прилагат доброволно от земеделците и които следва да съдържат поне елементите, изброени в буква "А" от Приложение II;

б) да изготвят, при необходимост, програма за обучение и информиране на селскостопанските производители с цел прилагане на кодекса или на кодексите за добра селскостопанска практика.

2. Държавите-членки представят на Комисията условията и редът на кодексите си за добрата селскостопанска практика и последната включва информация за тези кодекси в доклада, визиран в член 11. В светлината на получената информация, Комисията може, ако счита за необходимо, да направи съответни предложения пред Съвета.

Член 5

1. За нуждите на визираните в член 1 цели и в срок от две години от първоначалното съобщаване, визирано в член 3, параграф 2, или една година след всяко ново оповестяване, визирано в член 3, параграф 4, държавите-членки съставят програми за действие за посочените уязвими зони.

2. Дадена програма за действие може да се отнася до всичките уязвими зони, разположени на територията на една държава-членка или ако тази държава счете уместно, могат да се изготвят различни програми за различни зони или части от уязвими зони.

3. Програмите за действие са съобразени със:

а) специфичните данни и наличните техники, отнасящи се главно до съответните количества азот със земеделски произход или от други източници

б) условията на околната среда в съответните области на въпросната държава-членка.

4. Програмите за действие се прилагат в срок от четири години, считано от тяхното изготвяне, и съдържат следните задължителни мерки:

а) мерките, визирани в Приложение III;

б) мерките, които държавите-членки са определили в кодекса или кодексите за добрата селскостопанска практика, в съответствие с член 4, с изключение на тези, които са заменени с мерките, посочени в Приложение III.

5. Освен това, в рамките на програмите за действие, държавите-членки вземат всякакви допълнителни мерки или засилени действия, които считат за необходими, ако се окаже, от началото или в светлината на придобития опит при прилагане на програмите, че визираните в параграф 4 мерки няма да са достатъчни за постигане на определените в член 1 цели. При избора на мерки и действия, държавите-членки държат сметка за тяхната ефективност и за цената им спрямо другите възможни превантивни мерки.

6. Държавите-членки изготвят и прилагат адекватни програми за наблюдение с цел отчитане ефективността на програмите за действие, изготвени съгласно настоящия член.

Държавите-членки, които прилагат разпоредбите на член 5 за цялата национална територия, следят за съдържанието на нитрати във водите (повърхностни и подпочвени води) в избраните точки на измерване, които позволяват да се определи размера на замърсяването на водите с нитрати от селскостопански източници.

7. Държавите-членки преразглеждат и, по целесъобразност, най-малко на всеки четири години, ревизират програмите си за действие, включително всяка допълнителна мярка, взета по силата на параграф 5. Те уведомяват Комисията за всяко изменение на програмите за действие.

Член 6

1. С оглед да се определят уязвимите зони и да се редактира изготвения списък, държавите-членки:

а) в срок от две години, считано от съобщаването на настоящата директива, следят в продължение на една година за концентрацията на нитрати в сладките води:

i) в станциите за вземане на проби от повърхностни води, предвидени по член 5, параграф 4 от Директива 75/440/ЕИО и/или в другите представителни станции за вземане на проби/анализ на повърхностните води на държавите-членки, най-малко един път месечно и по-често през периодите на прииждане на водите;

ii) в представителните станции за вземане на проби на подхранвани от подземни води подпочвени водни пластове в държавите-членки, на равни интервали, като се отчитат разпоредбите на Директива 80/778/ЕИО;

б) подновяват описаната в буква “а” програма за наблюдение най-малко на всеки четири години, освен при станциите за вземане на проби, където концентрацията на нитрати на всички предишни проби се е оказала по-ниска от 25 милиграма на литър и където никакъв нов фактор, който би могъл да увеличи съдържанието на нитрати, не е бил констатиран; в този случай, програмата за наблюдение се подновява на всеки осем години;

в) преразглеждат на всеки четири години състоянието на еутрофизация на сладките повърхностни води, крайбрежните води и на устията.

2. Използват се еталонните методи на измерване, посочени в Приложение IV.

Член 7

Препоръките за наблюдението, визирано в член 5 и 6, могат да се изготвят в съответствие с процедурата, предвидена в член 9.

Член 8

Приложенията към настоящата директива могат да се привеждат в съответствие с научнотехническия прогрес, съгласно процедурата, предвидена в член 9.

Член 9

1. Комисията се подпомага от комитет, съставен от представителите на държавите-членки, и председателстван от представителя на Комисията.

2. Представителят на Комисията представя на комитета проект за необходимите мерки. Комитетът изказва становище по този проект в срок, който председателят може да определи, в зависимост от спешността на въпроса. Той се произнася с мнозинството, предвидено в член 148, параграф 2 от договора за приемането на решения, които Съветът е призван да взема по предложение на Комисията. По време на гласуването в комитета гласовете на представителите на държавите-членки се подлагат на претеглянето, предвидено в цитирания по-горе член. Председателят не взема участие в гласуването.

3. а) Комисията приема предлаганите мерки, когато те са в съответствие със становището на комитета.

б) Когато предлаганите мерки не съответстват на становището на комитета или при липсата на становище, Комисията незабавно внася в Съвета предложение за вземането на мерки. Съветът се произнася с квалифицирано мнозинство.

в) Ако след изтичането на срок от три месеца, считано от сезирането на Съвета, последният не е излязъл със становище, предлаганите мерки се приемат от Комисията, освен в случая, когато Съветът е гласувал с обикновено мнозинство против споменатите мерки.

Член 10

1. Държавите-членки представят на Комисията доклад, съдържащ информацията, визирани в Приложение V, за четиригодишния период, който следва оповестяването на настоящата директива и за всеки следващ четиригодишен период.

2. Те представят на Комисията доклад в съответствие с настоящия член в срок от шест месеца след изтичането на периода, за който той се отнася.

Член 11

На базата на информацията, получени съгласно член 10, Комисията публикува обобщени доклади в срок от шест месеца след получаването на докладите на държавите-членки и ги изпраща на Европейския парламент и на Съвета. В светлината на настоящата директива и по-специално на разпоредбите на Приложение III Комисията представя на Съвета до 1 януари 1998 г. доклад, придружен в зависимост от случая от предложения за преразглеждане на настоящата директива.

Член 12

1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за спазване на настоящата директива, в срок от две години, считано от нейното съобщаване (¹). Те незабавно уведомяват за това Комисията.

2. Когато държавите-членки приемат тези разпоредби, последните съдържат позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им обнародване. Условието и редът на това позоваване се определят от държавите-членки.

(¹) Настоящата директива е съобщена на държавите-членки на 19 декември 1991 година.

3 Държавите-членки представят на Комисията текста на основните разпоредби на вътрешното право, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 13

Държавите-членки са адресати на настоящата директива.

Съставено в Брюксел на 12 декември 1991 година.

За Съвета

Председател

Ж. Ж. М. АЛДЕРС

—

ПРИЛОЖЕНИЕ I

КРИТЕРИИ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ВОДИТЕ, ВИЗИРАНИ В ЧЛЕН 3, ПАРАГРАФ 1

А. Водите, визирани в член 3, параграф 1, наред с другото, се определят според следните критерии:

- 1) ако повърхностните сладки води и по-специално тези, които служат или са предназначени за каптиране на питейна вода, съдържат или съществува риск да съдържат, ако не са взети предвидените по член 5 мерки, концентрация на нитрати, която е по-висока от предвидената според Директива 75/440/ЕИО;
- 2) ако подпочвените води имат или съществува риск да имат, съдържание на нитрати, което е по-високо от 50 милиграма на литър, ако не са взети предвидените по член 5 мерки;
- 3) ако естествените сладководни езера, другите сладководни маси, устията, крайбрежните и морски води са претърпели или съществува възможност в близко бъдеще да претърпят атрофизация, ако не са взети предвидените в член 5 мерки.

Б. При прилагането на тези мерки, държавите-членки се съобразяват също с:

- 1) физическите характеристики и особеностите на околната среда на водите и земите;
- 2) съвременните познания за действието на азотните съединения в околната среда (води и почви);
- 3) съвременните познания за влиянието на взетите мерки, в съответствие с член 5.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

КОДЕКС(-И) НА ДОБРА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПРАКТИКА

А. Кодексът или кодексите на добрата селскостопанска практика, които имат за цел да намалят замърсяването с нитрати и ке съобразяват с характерните условия в различните райони на Общността, би трябвало да съдържат правила относно следващите по-долу елементи, доколкото те са правилни:

- 1) периодите, през които разпръскването на подобряващи почвата вещества е неуместно;

- 2) условията за разпръскване на подобряващи почвата вещества по земи с остър наклон;
- 3) условията за разпръскване на подобряващи почвата вещества върху влажни, наводнени, замръзнали или покрити със сняг почви;
- 4) условията за разпръскване на подобряващи почвата вещества в близост до потоци;
- 5) капацитета и конструкцията на местата, предназначени за събиране на отпадъчните води и по-специално мерките за намаляване на замърсяването на водите посредством стичане или инфилтриране в почвата или чрез оттичане в повърхностните води на течности, съдържащи отпадъчни води от животни и отпадъчни води от растителни вещества като силажиран фураж;
- 6) начините за разпръскването на химически изкуствени торове и отпадъчни води от животни и по-специално неговото ниво и еднаквост с цел поддържане оттичането на хранителни елементи във водите на едно приемливо ниво.

Б. Държавите-членки могат също така да включат в своя кодекс или кодекси за добра селскостопанска практика следните елементи:

- 7) обработването на земите и по-специално употребата на система за ротация на културите и на съотношението на земите, предназначени за отглеждане на постоянни култури спрямо годишните култури;
- 8) поддържането на минимално количество растителна покривка през време на (дъждовните) периоди, предназначена да абсорбира азота от почвата, който в отсъствието на такава растителна покривка би предизвикал замърсяване на водите с нитрати;
- 9) съставяне на планове за подобряване на почвата според нейното предназначение и оформяне на регистри за употребата на подобряващи почвата вещества;
- 10) предпазване от замърсяване на водите чрез стичане и извличане на разтворимите вещества извън коренната система в случаите на поливани култури.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

МЕРКИ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ В ПРОГРАМИТЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ СЪГЛАСНО ЧЛЕН 5, ПАРАГРАФ 4, БУКВА “а”

1. Мерките съдържат правила относно:

- 1) периодите, през които разпръскването на някои видове подобряващи почвата вещества е забранено;
- 2) капацитета на местата, предназначени за събиране на отпадъчните води от животновъдството; той трябва да надвишава необходимия капацитет за събиране на води през най-дългия период на забрана за разпръскване в уязвимата зона, освен ако може да бъде доказано на компетентните органи, че обемът на отпадъчните води, който надвишава реалния капацитет за събиране, ще бъде евакуиран по безвреден за околната среда начин;
- 3) ограничаването на разпръскването на подобряващи почвата вещества съгласно добрите селскостопански практики и съобразно характеристиките на съответната уязвима зона и по-специално:
 - а) на състоянието на почвите, техния състав и техния наклон;
 - б) на климатичните условия, валежите и напояването;
 - в) на използването на почвите и селскостопанските практики и по-специално на системите за ротация на културите;

и основаващо се на равновесие между:

i) предвидимите нужди на културите от азот

и

ii) азотът, осигурен на културите чрез почвата и подобряващите я вещества, съответстващ на:

- наличното количество азот в почвата в момента, когато културите започват да го използват в значителни пропорции (количества, останали в края на зимата),
- привнасянето на азот чрез чистата минерализация на резервите от органичен азот в почвата,
- привнасянето на азотни съединения, произтичащи от отпадъчните води,
- привнасянето на азотни съединения, произлизащи от изкуствени торове и други съединения.

2. Тези мерки гарантират, че при всяка употреба или отглеждане, разпръснатото годишно количество отпадъчни води, включително и от самите животни, няма да надвиши определено количество на хектар.

Това определено количество на хектар съответства на количеството отпадъчни води, съдържащо 170 кг азот.

Въпреки това :

а) за първата четиригодишна програма за действие, държавите-членки могат да допуснат количество отпадъчни води, съдържащо 210 килограма азот;

б) за първата четиригодишна програма и в края на тази програма, държавите-членки могат да определят количества, различни от посочените по-горе. Тези количества следва да бъдат определени така, че да не попречат на осъществяването на целите, визирани в член 1 и следва да бъдат съобразени с обективни критерии като:

- дълги периоди на развитие,
- култури със силна абсорбция на азот,
- завишено количество на валежите в уязвимата зона,
- почви, които са с прекомерно висок капацитет на деазотиране.

Ако дадена държава-членка разреши различно количество съгласно буква “б”, то тя следва да уведоми за това Комисията, която ще прецени доводите за това според предвидената по член 9 процедура.

3. Държавите-членки могат да пресметнат визираните в точка 2 количества според броя на животните.

4. Държавите-членки уведомяват Комисията за начина, по който прилагат точка 2. В светлината на получената информация, Комисията, ако счита за необходимо, може да направи пред Съвета съответни предложения, в съответствие с член 11.

—

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

ЕТАЛОННИ МЕТОДИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ

Изкуствени торове

Азотните съединения се измерват според метода, описан в Директива 77/535/ЕИО на Комисията от 22 юни 1977 г. за сближаване на законодателството на държавите-членки относно методите за вземане на проби и за анализ на изкуствените торове⁽¹⁾, изменена и допълнена с Директива 89/519/ЕИО⁽²⁾.

Сладководни води, крайбрежни и морски води

Концентрацията на нитрати се измерва съгласно член 4 а, параграф 3 от Решение 77/795/ЕИО на Съвета от 12 декември 1977 г. За установяване на обща процедура за обмен на информация относно качеството на повърхностните сладки води в Общността⁽³⁾, изменена и допълнена с Решение 86/574/ЕИО⁽⁴⁾.

ПРИЛОЖЕНИЕ V

ИНФОРМАЦИЯ, КОЯТО ТРЯБВА ДА ФИГУРИРА В ДОКЛАДИТЕ, ВИЗИРАНИ В ЧЛЕН 10

1. Отчет за мерките за защита, предприети по член 4

2. Карта на:

а) идентифицираните води съгласно член 3, параграф 1 и Приложение I, показващи за всеки случай кой от посочените критерии в Приложение I е бил използван с оглед на това идентифициране;

б) посочените идентифицирани зони, показващи по различен начин старите зони и посочените след последния доклад зони.

3. Резюме на резултатите от извършеното по силата на член 6 наблюдение, съдържащо експозе на твърденията, довели до посочването на всяка уязвима зона и до ревизията или добавката към обозначеното.

⁽¹⁾ ОВ № L 213, 22. 8.1977, с. 1.

⁽²⁾ ОВ № L 265, 12. 9.1989, с. 30.

⁽³⁾ ОВ № L 334, 24. 12.1977, с. 29.

⁽⁴⁾ ОВ № L 335, 28. 11.1986, с. 44.

4. Резюме на изготвените по силата на член 5 програми за действие, по-специално:

а) необходимите мерки по силата на член 5, параграф 4, буква "а" и буква "б";

б) нужната информация по силата на точка 4 на Приложение III;

в) всяка допълнителна мярка или засилено действие, взето съгласно член 5, параграф 5;

г) резюме на резултатите от програмите за наблюдение прилагани по силата на член 5, параграф 6;

д) предвижданията на държавите-членки относно приблизителните срокове, в които може да се очаква, че определените в съответствие с член 3, параграф 1 води ще реагират на мерките, предвидени в програмата за действие, както и показание за степента на несигурност на тези предвиждания.
